

Michał Polakowski

WCZESNE PRZYLOTY RYBITWY BIAŁOSKRZYDŁEJ *CHLIDONIAS LEUCOPTERUS* I RYBITWY BIAŁOWĄSEJ *CHLIDONIAS HYBRIDUS* NA NIZINIE PÓŁNOCNOPODLASKIEJ W LATACH 2009-2010

W dniu 14 IV 2009 roku obserwowałem wraz z Hanną i Sławomirem Michoniami koło Brzostowa nad Biebrzą (53°19'0.28"N, 22°28'6.20"E) 5 żerujących rybitw białoskrzydłych *Chlidonias leucopterus*. Jest to najwcześniejsza fenologicznie obserwacja w Polsce. Pierwsze ptaki wiosną obserwowano w latach poprzednich najwcześniej 16 IV 2000 roku nad Biebrzą (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Dnia 12 IV 2010 roku obserwowaliśmy wraz z Moniką Broniszewską nad stawem Czechowizna koło Knyszyna (53°20'59.59"N, 22°54'31.03"E) jedną rybitwę białowąsą *Chlidonias hybridus*. Jest to jedna z najwcześniejszych obserwacji wiosennych tego gatunku w Polsce. Pierwsza podawana w literaturze dotyczy obserwacji znad Siemianówki z dnia 11 IV 2001 roku (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Obie rybitwy do lat 1980-tych były rzadko notowane w Polsce poza łęgowskimi. W okresach późniejszych obserwowano je częściej, zwłaszcza we wschodniej części kraju (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Ostatnio notuje się coraz wcześniejsze przyloty obu gatunków na Nizinie Północnopodlaskiej (Kartoteka Ornitologiczna PTOP, M. Polakowski, dane niepubl.). Rybitwa białowąsa powraca z zimowisk aktualnie o 7 dni wcześniej (M_{med} 1994-2005 = 21.04, M_{med} 2007-2010 = 14.04), a rybitwa białoskrzydła o 13 dni wcześniej (M_{med} 1996-2003 = 29.04, M_{med} 2007-2010 = 16.04). Zjawisko wcześniejszych powrotów ptaków niejednokrotnie opisywane było już w Europie i związane jest głównie z ociepleniem klimatu (Askeyev *et al.* 2010, Tryjanowski *et al.* 2005, Zalakevicius i Zalakeviciute 2001). Innymi przyczynami wcześniejszych notowań rybitw na Nizinie Północnopodlaskiej może być także ich lepsza wykrywalność spowodowana wzrostem liczby obserwatorów i intensywności penetracji terenowych, a w przypadku rybitwy białoskrzydłej, nie bez znaczenia wydaje się być także wyjątkowo wysoka jej liczebność na łęgowskich w dolinach Biebrzy i Narwi w roku 2010 (Ławicki *et al.* 2011).

Dziękuję prof. Piotrowi Tryjanowskiemu za cenne uwagi do pierwszej wersji niniejszej notatki oraz Tomaszowi Kulakowskiemu za udostępnienie danych z Kartoteki Ornitologicznej PTOP dotyczących fenologii przylotów rybitw białoskrzydłej i białowąsej.

Literatura

- Askeyev O. V., Sparks T. H., Askeyev I. V., Tishin D. V., Tryjanowski P. 2010. *East versus West: contrasts in phenological patterns?* Global Ecol. Biogeogr.
Ławicki Ł., Niedźwiecki S., Sawicki W., Świętochowski P., Goławski A., Kasprzykowski Z., Urban M., Wylegała P., Czechowski P., Prange M.,

- Janiszewski T., Menderski S., Lenkiewicz W., Jantarski M. 2011. *Liczne gniazdowanie rybitwy białoskrzydłej Chlidonias leucopterus w Polsce w roku 2010*. *Ornis Polonica* 52: 85-96.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. PTPP proNatura, Wrocław.
- Tryjanowski P., Kuźniak S., Sparks T. H. 2005. *What affects the magnitude of change in the first arrival dates of migrant birds?* *J. Ornithol.* 146: 200-205.
- Zalakevicius M., Zalakeviciute R. 2001. *Global climate change impact on birds: a review in research in Lithuania*. *Folia Zool.* 50: 1-17.

Adres autora:

ul. Zachodnia 30A/8, 15-345 Białystok, e-mail: polnocne.podlasie@gmail.com

EARLY ARRIVALS OF THE WHITE-WINGED BLACK TERN *CHLIDONIAS LEUCOPTERUS* AND THE WHISKERED TERN *CHLIDONIAS HYBRIDUS* IN THE NORTH-PODLASIAN LOWLAND IN 2009-2010

Summary

On 14 April 2009, five White-winged Black Terns were observed on the Biebrza river near Brzostowo village, which is the earliest phenological record of this species in Poland. On 12 April 2010, one Whiskered Tern was foraging on Pond Czechowizna near Knyszyn. This observation is one of the earliest records of this species in Poland, the first record being noted on 11 April 2001. In recent years, earlier arrivals of these species are noted in the North-Podlasiian Lowland – for Whiskered Tern by seven days and for White-winged Black Tern by 13 days.